

Carmen SOLOMON

ACTIVITATEA ARTISTICĂ A PROFESORULUI CELESTIN CHEREBEȚIU LA BLAJ

THE ARTISTIC ACTIVITY OF TEACHER CELESTIN CHEREBETIU IN BLAJ

Abstract: *The artistic activity that Celestin Cherebețiu carried out in Blaj reached the height of his predecessors, especially that of his master and teacher, Jacob Mureșianu. Conductor of choirs, orchestra and brass band, organizer of school festivals and adult shows, he contributed to sustaining the musical life of the old scholastic town.*

Through his whole didactic, composition and artistic activity, Celestin Cherebețiu earned his right to be ranked among the greatest personalities that, throughout the years, brought fame to the schools in Blaj, to the whole Romanian spiritual heritage.

Profesorii de muzică ce și-au desfășurat activitatea didactică la Blaj au avut întotdeauna în centrul atenției partea practică a acestei discipline de învățământ, evitând teoretizarea excesivă, care îi îndepărta pe elevi de muzică. Datorită orelor de ansamblu coral, instrument muzical, orchestră și, mai târziu, fanfară, elevii care dovedeau talent muzical deosebit se implicau în organizarea serbărilor școlare, care se caracterizau printr-un repertoriu variat și o interpretare de înaltă ținută artistică. Totul se realiza cu puțin efort, atât din partea profesorilor, cât și din partea elevilor, ceea ce dovedea pasiunea cu care se învăța nobila artă.

Serbările școlare erau organizate cu diferite ocazii și evenimente istorice: 24 Ianuarie - Unirea Principatelor Române, 10 Mai - Ziua Regalității, 15 Mai - Revoluția de la 1848 din Transilvania și Marea Adunare de la Blaj, 1 Decembrie - Marea Unire; sau unor serbări religioase: 30 ianuarie - sărbătoarea celor Trei Ierarhi, care era și ziua școlilor blăjene, Înălțarea Domnului - Ziua eroilor națiunii. La acestea se adăugau serbările școlare de sfârșit de an și cele prilejuite de diferite ceremoniale străjerești. Serbările școlare ale elevilor normaliști erau găzduite de sala de gimnastică a Liceului de Băieți iar, când acestea erau comune cu ale celorlalte instituții de învățământ din Blaj, de Palatul Cultural, după inaugurarea acestuia în anul 1936, sau de una din sălile Școlii de Aplicație. Formațiile artistice, organizate și conduse de profesorul Celestin Cherebețiu, erau formate din elevi normaliști selecționați cu ocazia admiterii în clasa I pe baza aptitudinilor muzicale: voce, auz, ritm și memorie muzicală. Unul dintre foștii elevi ai profesorului își amintește cuvintele acestuia adresate celui ce nu corespundea din punct de vedere muzical: „Tu, la șătrari!”, zicea profesorul arătând cu mâna spre clădirea Liceului Comercial de Băieți, aflat peste drum de Școala Normală. Pe lângă orele de muzică vocală, elevii normaliști studiau vioara ca instrument obligatoriu, acest lucru ajutându-l pe profesorul Cherebețiu la organizarea orchestrei și, mai târziu, la înființarea fanfarei. Repertoriul formațiilor muzicale era bogat și variat. Acesta cuprindea piese muzicale din repertoriul clasic românesc și universal, prelucrări populare și piese originale. La loc de cinste în repertoriul formațiilor elevilor se aflau piesele vocale sau instrumentale aparținând maestrului blăjean Iacob Mureșianu.

Cel mai mare câștig pentru școală, pentru viața muzicală a Blajului, dar mai ales pentru elevi, l-a constituit înființarea fanfarei în anul școlar 1937-1938. Având la început un număr redus de instrumentiști, fanfara ajunge cu timpul la 34, devenind o formație valoroasă, cu participări la serbările școlare și defilările care se organizau cu ocazia zilei de 15 Mai, precum și la toate celelalte spectacole organizate de Școala Normală.

Despre momentul înființării fanfarei și rolul ei în educația elevilor sunt prezentate câteva rânduri în Anuarul Școlii Normale de Învățători pe anul școlar 1937/1938:

O preocupare esențială a noii conduceri a școlii a fost înființarea unei fanfare. Întru realizarea acestui plan direcțiunea a fost mult ajutată de faptul că școala, în persoana domnului profesor de muzică Celestin Cherebețiu, avea un element foarte bine pregătit pentru a instrui o fanfară. Investind în acest scop suma considerabilă de 65.876 lei, în luna octombrie 1937 s-a cumpărat de la firma David din Cluj o garnitură de 21 de instrumente. Sub conducerea pricepută a domnului profesor Celestin Cherebețiu elevii s-au inițiat atât de repede în arta suflatului încât la serbarea de 1 Decembrie 1937 au putut apărea onorabil în fața publicului blăjean. De aici încolo la toate manifestațiile naționale și școlare din Blaj fanfara școlii noastre a fost solicitată să-și dea concursul, umplând o lacună de mult simțită și cruțând autoritățile din Blaj de neplăcuta sarcină de a face apel la contribuția unor fanfare sătești minoritare (săsești). La sfârșitul anului școlar fanfara școlii noastre s-a putut deja prezenta cu succes la concursurile de fanfare străjerești de la București cu ocazia serbărilor restaurației¹.

Conducerea școlii era mereu preocupată de procurarea instrumentelor muzicale. În anul școlar 1939-1940 s-au cumpărat: două tobe mici cu 2.800 lei, piculină în *Re b* - 446 lei, flügelhorn în *Si b* - 2.774 lei. În același an, primăria orașului Blaj a donat fanfarei Școlii Normale de Învățători următoarele instrumente muzicale: flügelhorn în *Do-Si b*, tromba în *Fa-Mi b*, bariton în *Si b*, trombon bas în *Fa*, suportând și suma de 1.050 lei, care reprezenta costul reparațiilor. În anul școlar următor, orchestra și fanfara au fost îmbogățite cu următoarele instrumente muzicale, primite din zestrea fostei Școli Normale de Băieți din Cristur (Odorhei): o tobă mare, o tobă mică, două talgere, un Helicon, șapte flügelhoarne mici, nouă instrumente de alamă diferite, un contrabas, un violoncel și patru viori. Membrii acestui ansamblu au progresat rapid și astfel, după puțin timp, fanfara participa cu mult succes la serbările școlare organizate în societate.

Activitatea deosebită, din punctul de vedere al calității și eficienței didactice, a profesorului Cherebețiu a fost apreciată pozitiv de inspectorul școlar general Aron Demian, care a asistat, în ziua de 13 decembrie 1939, la o oră de fanfară, în urma căreia a consemnat în procesul-verbal următoarele: „...s-au executat nuanțat și cu precizie câteva cântece naționale și marșuri în vederea zilei de 16 octombrie, aniversarea M. S. Regele Carol al II-lea. Execuția a fost desăvârșită ca intonație, mișcare, nuanțare și frazare”. Fanfara s-a remarcat cu ocazia concursului național care a avut loc la București, pe data de 31 mai 1938, unde Egizio Massini, inspectorul general al fanfarelor militare, a remarcat profesionalismul maestrului blăjean, încredințându-i misiunea onorantă de a dirija fanfarele reunite, participante la concurs, care numărau aproximativ 600 de

¹ „Anuarul Școlii Normale Române Unite de Învățători din Blaj pe anii școlari 1928/29-1938/39”, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic, p. 276.

instrumentiști. La concursul interșcolar găzduit de orașul Blaj, la data de 7 iunie 1939, fanfara normaliştilor a ocupat locul I, loc care confirma valoarea deosebită pe care aceasta o dobândise în scurt timp de la înființare.

Pe plan local, fanfara a participat la serbările școlare, la seratele muzicale organizate de intelectualii blăjeni și la toate activitățile artistice care îmbogățeau viața muzicală a Blajului.

Ansamblul coral al Școlii Normale de Băieți, pregătit de profesorul Celestin Cherebețiu, avea un repertoriu variat. Corul de băieți interpreta piese corale *a capella* sau cu acompaniament de orchestră. De multe ori, corurile celor două Școli Normale, de Băieți și de Fete, se reuneau într-un cor mixt, dirijat pe rând de profesorii de muzică ai celor două școli. Corul s-a impus prin prestația sa deosebită, fiind foarte solicitat, astfel că numai în anul școlar 1939-1940 a cântat în zece duminici la Catedrala Mitropolitană. A fost, de asemenea, prezent la slujba de înmormântare a Mitropolitului Dr. Alexandru Nicolescu, pe data de 9 iunie 1941. Activitatea susținută depusă de profesorul Cherebețiu în pregătirea corului a fost bine apreciată de inspectorul Ministerului Învățământului, Grigore Maior, care, în ziua de 6 mai 1940, consemna în procesul-verbal următoarele:

S-au executat de către corul mixt mai multe bucăți de muzică bisericească, toate fiind compoziții proprii ale d-lui C. Cherebețiu. Păstrând linia melodică a muzicii bisericești tradiționale, D-sa a reușit să dea o foarte frumoasă formă armonică acestor piese muzicale, care se execută cu multă grije de frazare și nuanțare. Vocile au fost perfect echilibrate.

Programele serbărilor școlare susținute de elevii normaliști ne sunt cunoscute datorită consemnărilor în Anuarele școlare apărute în acea perioadă. Pentru a înțelege eforturile, dar și realizările profesorului Celestin Cherebețiu, vom prezenta câteva din programele serbărilor susținute în acei ani.

Programul serbării școlare din 24 Ianuarie 1938 (Unirea Principatelor):

Coruri:

- *Imn regal* - E. Hübsch
- *Pe-al nostru steag* - C. Porumbescu
- *Tricolorul* - C. Porumbescu

Fanfara:

- *Drapelul* - I. Mureșianu

Duet de vioară:

- *Kallivoda* - executat de prof. Celestin Cherebețiu și elevul Petru Ciorgovean, cl. a VII-a.

Programul serbării din 24 Ianuarie 1939:

- *Cuvântare ocazională* - elevul Iuga Constantin, cl. a VII-a
- *Imnul neamului* - D. Mihăilescu, cor și orchestră
- *Hora Unirii* - Al. Flechtenmacher, cor și orchestră

Programul serbării școlare din 25 martie 1938 (Bunavestire - Ziua eroilor națiunii):

- *Imn regal* - E. Hübsch
- *Cuvânt de deschidere* - Alexandru Mircea, președintele Societății de lectură „Gh. Șincai”
- *Turtucaia - Balcic* (marș eroic) - fanfara
- *Purtăm în suflet bărbăție* - cor armonizat de profesor Celestin Cherebețiu

- *Chindia* (joc) – fanfara (orchestrat de prof. Celestin Cherebețiu)
- *Marș* – A. Popescu – cor cu fanfară
- *Taina cea mare*, dramă în trei acte, traducere din limba italiană de părintele Tit Liviu Chinezu, profesor de religie. Piesa a fost jucată de elevii clasei a VIII-a.

Serbarea, care a fost onorată de prezența IPSS Mitropolitului Dr. Alexandru Nicolescu și a autorităților locale bisericesti, și la care au participat toate școlile din Blaj, a avut un succes atât moral cât și material de prim rang. Ziarele Unirea și Unirea Poporului din Blaj, precum și ziarele din capitală: Curentul, Universul, Timpul, Cuvântul au consemnat despre eveniment.

Venitul de 7.800 lei a fost destinat pentru sporirea bibliotecilor de clasă ale elevilor.²

Programul serbării din 10 Mai 1940 (Ziua Regalității):

- *Imn regal*, de E. Hübsch – fanfară
- *Pe-al nostru steag*, de Ciprian Porumbescu – cor
- *Doina Iancului*, de I.D. Pop – cor
- *Imnul nostru* – fanfară

Ziua de 10 Mai s-a serbat printr-un program comun al școlilor secundare din Blaj. După Te Deum-ul din Catedrală s-a făcut defilarea școlilor în fața Catedralei cântând fanfara școlii noastre alternativ cu fanfara Liceului Teoretic de Băieți.³

Revoluția de la 1848 din Transilvania a jucat un rol important în istoria poporului român. Ziua de 3/15 Mai 1848, când a avut loc pe Câmpul Libertății Marea Adunare, constituie pentru națiunea română o zi sfântă, de aceea școlarii din Blaj și-au propus să o aniverseze în fiecare an prin serbări deosebite. Pentru elevii tuturor școlilor blăjene, amintirea marelui eveniment contribuia la o continuă înflorire și înviore a sentimentului național. Același lucru era valabil și pentru elevii normaliști, interesați în realizarea unor numere muzicale cât mai interesante și inedite.

Serbarea din ziua de 15 Mai 1926 s-a desfășurat în sala de gimnastică a Liceului de Băieți. Programul a fost următorul:

- *Imn Regal*, de E. Hübsch – cor mixt dirijat de Octavian Pop
- *Maeștri și plugari*, de Augustin Bena – cor mixt cu orchestră, dirijat de Celestin Cherebețiu
- *Oratoriul Elias, cor 20*, de Felix Mendelssohn-Bartholdy – cor mixt cu orchestră, dirijor Octavian Pop
- *Dichter und Bauer*, de F.v. Suppé – uvertură orchestră, dirijor Celestin Cherebețiu
- *Sania* – pastel pentru cor mixt și orchestră, de Iuliu Mureșianu, solo alt Claudia Gruian, dirijor Celestin Cherebețiu
- *Brumărelul*, de Iacob Mureșianu, baladă pentru cor mixt cu soliști și orchestră, solo sopran Virginia Grama, solo bariton S. Avram, teolog an. III, dirijor Eugen Hopârtean
- *Marș festiv*, de Iacob Mureșianu – orchestră, dirijor Eugen Hopârtean.

² *Ibidem*, p. 93.

³ „Anuarul Școlii Normale Române Unite de Învățători din Blaj pe anul școlar 1940/41”, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic, 1941, p. 162.

Pe ziua de 15 Mai 1940 s-a serbat aniversarea zilei de 3/15 Mai printr-un program comun al școlilor, executat pe Câmpia Libertății. La Liturghia Solemnă din Biserica Catedrală a cântat corul școlii noastre de sub conducerea profesorului Celestin Cherebețiu, iar după executarea programului pe stadion, elevii și fanfara au defilat prin fața autorităților postate lângă Piatra Libertății. La festivalul dat în aceeași zi după masă în Palatul Cultural de școlile din Blaj, școala noastră a executat:

- *Imn Regal* de E. Hübsch
- *Vraja Banatului* de Schumsky - orchestra Școlii Normale de Băieți, dirijor Celestin Cherebețiu
- *Ana Lugojana* de Ion Vidu - corul Școlii Normale de Băieți, dirijor Celestin Cherebețiu
- *Aleluia* de Fréderich Hændel, din Oratoriul *Mesia* - corul Liceului Teoretic și Comercial de Fete și Academia Teologică, acompaniat de orchestra Școlii Normale de Băieți, dirijor Octavian Pop
- *Imnul nostru* - orchestră.⁴

Programul serbării școlare din 15 Mai 1942

- *Imn Regal*, de E. Hübsch - orchestră
- *Odă ocazională*, de Francisc Hubic - cor și orchestră
- *Imnul nostru* - cor și orchestră
- *Cu noi este Dumnezeu* - cor
- *Sfânt*, de Celestin Cherebețiu - cor și orchestră
- *Doina Iancului*, de I.O. Pop - cor.

Dirijorul corului și al orchestrei a fost profesorul Celestin Cherebețiu.

De ziua Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, elevii sărbătoreau onomastica M.S. Regele Mihai I. „Anuarul Școlii Normale de Învățători” din Blaj pe anul școlar 1940-1941 surprinde într-un articol desfășurarea acestei activități:

Ziua de 8 noiembrie s-a serbat printr-un program comun al școlilor secundare din Blaj. După Liturghia Arhierescă din Catedrală, la care a cântat corul bisericesc al școlii noastre și după *Te Deum*, a avut loc defilarea școlilor în fața autorităților postate pe balustrada Catedralei. Fanfara școlii noastre a cântat la defilare. După masă a avut loc în Palatul Cultural un festival dat de școlile secundare din Blaj. Școala noastră a executat următoarele:

- *Imn Regal*, de E. Hübsch
- *Sună buciumul de alarmă*, de I. Simionescu - cor dirijat de Celestin Cherebețiu
- *Drapelul*, de Iuliu Mureșianu - cvartet de alămuri⁵.

Ziua de 1 Decembrie era una dintre marile sărbători ale elevilor blăjeni, având în vedere implicarea elevilor, profesorilor și a altor personalități locale în realizarea Marii Uniri. Manifestările din anul 1938, dedicate acestui eveniment, le găsim consemnate în paginile Anuarului școlar:

⁴ „Anuarul Școlii Normale Române Unite de Învățători din Blaj pe anul școlar 1939/40”, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic, 1940, p. 172.

⁵ „Anuarul Școlii Normale Române Unite de Învățători din Blaj pe anul școlar 1940/41”, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic, 1941, p. 160.

Ziua aniversării unirii Ardealului cu Patria Mamă s-a serbat printr-un program comun al tuturor școlilor din Blaj (sub egida Astrei culturale) în Palatul Cultural. Școala noastră a executat punctele:

- *Imn Regal* – E. Hübsch, cor cu acompaniament de orchestră
- *Cântecul ostașului* – I. Costescu – cor
- *Vrem Ardealul* – Radu Cosmin – recitare
- *Imnul ASTREI* – I. Mureșianu – orchestră
- *Deșteaptă-te române* – A. Mureșianu – orchestră.

Pentru elevii cursului inferior și pentru cei de la școala de aplicație, care din lipsă de loc nu au putut participa la serbarea de la Palatul Cultural, s-a organizat serbarea zilei de 1 Decembrie în cadrul unui program executat de „Societatea de lectură a elevilor”. După serbarea de la Palatul Cultural s-a făcut o manifestație patriotică pe străzi în sunetele marșurilor naționale cântate de fanfara școlii noastre, iar după aceea elevii școlii noastre au mers la cimitirul comunal unde au depus o coroană de flori pe mormântul normalistei martire Maria Puia, care, pentru multiplicarea și răspândirea poeziei *Vrem Ardealul* de Radu Cosmin, și-a găsit moartea în cursul războiului pentru unitate națională în închisoarea de la Alba Iulia⁶.

Elevii normaliști, îndrumați de maestrul lor, organizau serbări școlare proprii, la care participau cu toate formațiile muzicale, reușind evoluții artistice de un înalt nivel interpretativ, urmărite de publicul local interesat de astfel de reprezentații. O astfel de manifestație a avut loc pe data de 12 martie 1938, când Inspectorul general din Ministerul Educației, Radu Cosmin, a făcut o vizită la Școala Normală de Învățători. Prof. dr. Coriolan Suci, directorul școlii, a urat bun venit oaspetelui, care mai vizitase Blajul în zilele de 10-11 mai 1919, alături de artiștii Teatrului Național din București, și pe data de 30 mai 1919, cu ocazia vizitei la Blaj a Majestaților Lor Regele Ferdinand și Regina Maria. (Numele lui Radu Cosmin este legat de poezia *Vrem Ardealul*). Cu ocazia acestui eveniment, corul Școlii Normale, sub conducerea profesorului Celestin Cherebețiu, a executat piesele muzicale: *Purtăm în suflet bărbăție*, *Cântec străjeresc*, *Pe-al nostru steag*.

Un alt eveniment sărbătorit cu mare fast a fost cel din 23 mai 1938, când a avut loc serbarea sfințirii și ridicării solemne a Pavilionului Național al stolului de străjeri de la Școala Normală de Învățători. La solemnitățile desfășurate pe terasa școlii au participat reprezentanți ai autorităților locale și detașamente ale străjerilor de la toate școlile secundare și primare din Blaj și comunele învecinate. După serviciul religios, oficiat de Părintele Tit Liviu Chinezu, corul școlii a interpretat: *Imn Regal*, *Tatăl nostru*, *Imnul nostru*. În încheiere, pe muzica interpretată de fanfara condusă de profesorul Celestin Cherebețiu, au defilat toate detașamentele străjerești. În după-amiaza aceleiași zile, la Palatul Cultural, a fost prezentată o serbare școlară cu următorul program:

- *Imn regal*, de E. Hübsch – cor mixt
- *Movila lui Burcel*, de Vasile Alecsandri – scenetă executată de elevii Școlii de Aplicație
- *Cucul*, de Sabin Drăgoi – corul Școlii de Aplicație
- *Copilul și părinții*, de Iacob Mureșianu – cor de copii pe trei voci cu solo sopran
- *Cătălina*, de Nicolae Oancea – cor mixt cu solo de sopran
- *Psalm I*, de Celestin Cherebețiu – fanfară

⁶ „Anuarul Școlii Normale Române Unite de Învățători din Blaj pe anii școlari 1928/29-1938/39”, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic, p. 335.

- *Imnul nostru*, de Ciprian Porumbescu - cor mixt
- *Cu noi este Dumnezeu* - cor de copii
- *Purtăm în suflet bărbăție* - cor și fanfară.

Dirijorul formațiilor muzicale a fost profesorul Celestin Cherebețiu.

Împlinirea a 75 de ani de la înființarea Institutului Pedagogic Arhiepiscopesc greco-catolic din Blaj a fost prilejul unei noi serbări, pe data de 11 mai 1940, cu următorul program:

- *Imn regal*, de E. Hübsch - orchestră
- *Cuvânt festiv* rostit de prof. dr. Coriolan Suci
- *Imnul elevilor de la Școala Normală de Învățători din Blaj*, de prof. Dionisie Popa-Mărgineni, recitat de elevul Suci Nicolae, cl. a VII-a
- *Imn ocazional* - C. Cherebețiu - cor și orchestră
- *La clacă* - Paschil - potpuriu orchestral
- *Fiul răătăcit* - C. Cherebețiu - corul mixt al Școlii Normale de Băieți și Fete, acompaniat la pian de prof. Sigismund Toduță
- *Deșteaptă-te române* - cor și orchestră.

Această serbare jubiliară a fost deosebit de reușită. La ea au asistat autoritățile bisericești și civile, public numeros și populația școlară cât a putut cuprinde Palatul Cultural. La sfârșitul serbării Ilustritatea Sa Dr. Victor Macaveiu, vicarul Mitropoliei a spus: „75 de ani de la înființarea unei școli nu înseamnă prea mult în alte țări care s-au bucurat de libertate deplină, la noi însă, la românii din Ardeal, așa ceva înseamnă foarte mult, dat fiind asuprirea la care am fost supuși din partea dușmanilor noștri atâtea zeci și sute de ani. Comemorările nu învie morții, dar trecutul glorios și opera înaintașilor să ne servească de inspirație pentru reînvierea neamului și aceleiași țări, pentru care ei au trăit și s-au jertfit. Dea Dumnezeu ca din această școală normală care împlinește 75 de ani de existență, să iasă încă mulți luminători ai satelor noastre care să continue drumul croit de atâtea și atâtea generații de înaintași spre binele și reînvierea neamului nostru”. Ziarele, atât cele locale („Unirea” și „Unirea Poporului”) cât și ziarul din capitală („Timpul”, „Curentul”, „Universul”), au relatat pe larg despre serbarea jubiliară a școlii noastre.⁷

Pe data de 31 mai 1938, fanfara Școlii Normale, formată din 21 de instrumentiști și sub conducerea profesorului Celestin Cherebețiu, s-a deplasat la București pentru a participa la concursul de fanfare străjerești organizat de Straja Țării. Acesta a avut loc la 7 iunie când, pe stadionul de la Arcul de Triumf, fanfara a executat *Marș eroic*, de Iacob Mureșianu. Cu toate că era printre cele mai puțin numeroase și mai nou-înființate, fanfara a fost menționată printre primele.⁸

Activitatea artistică desfășurată de profesorul Cherebețiu la Blaj a fost apreciată nu numai de elevi și de colegi, dar și de locuitorii micii urbe, în care viața muzicală era susținută prin strădania elevilor și a profesorilor lor. Plecarea profesorului la Cluj a fost resimțită pe plan spiritual de toți locuitorii Blajului.

⁷ „Anuarul Școlii Normale Române Unite de Învățători din Blaj pe anul școlar 1940/41”, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic, 1941, p. 163.

⁸ Adrian Solomon, Carmen Solomon, *Celestin Cherebețiu și Blajul*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2011.